

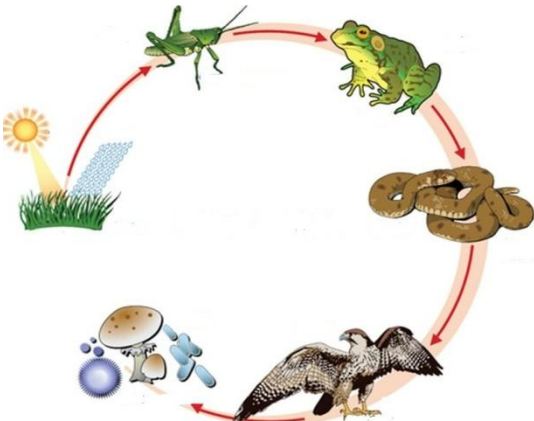
BİYOÇEŞİTLİLİK

Belirli bir bölgede yaşayan tüm canlı türleri o bölgenin biyolojik çeşitliliğini oluşturur. Diğer bir ifade ile bir bölgede yaşayan canlıların sayı ve çeşitçe zenginliğine **biyoçeşitlilik (canlı çeşitliliği)** adı verilir.

Canlı ve cansız varlıkların karşılıklı etkileşimi anlamına gelen ekosistemin işleyişi biyoçeşitlilik ile yakından ilişkilidir. Çünkü biyoçeşitlilik bakımından zengin bir ekosistem tarım ve sanayi alanlarında, turizm ile sağlık gibi alanlarda büyük avantajlar sağlamaktadır.

Biyolojik çeşitlilik (biyoçeşitlilik) içerisinde yer alan her bir canlının doğal dengenin devamında önemli bir rolü vardır. Çünkü doğada canlılar birbirleriyle beslenirler. Bir canlı başka bir canlıyı besin olarak kullanırken aynı zamanda kendisi de diğer bir canlının besinini oluşturur.

Canlıların birbirlerini tüketmeleri ile oluşan beslenme sistemine **besin zinciri** adı verilir.

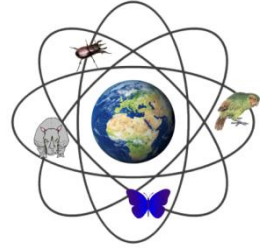
BİYOÇEŞİTLİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Biyoçeşitliliği etkileyen birçok faktör vardır. Bunları 5 başlık altında toplayabiliriz.

- 1. İklim:** Canlıların yaşadıkları ortamın soğuk, sıcak ve ılıman yapıya sahip olması.
- 2. Doğal afetler:** Deprem, sel, kuraklık gibi afetlerin canlıların yaşam alanları üzerindeki etkisi.
- 3. Coğrafi konum:** Bulunan alanın Dünya üzerindeki konumu.
- 4. Toprağın yapısı:** Toprakta yer alan minerallerin zenginliği ile toprağın verimliliği.
- 5. Yeryüzü şekilleri:** Bölgede yer alan dağ, ova, vadi gibi yeryüzü şekilleri.

BİYOÇEŞİTLİLİĞİ TEHDİT EDEN FAKTÖRLER

- ✓ Çevre kirliliği
- ✓ Asit yağmurları
- ✓ Nükleer patlamalar
- ✓ Kaçak ve bilinçsiz avlanma
- ✓ Ev, iş yeri ve sanayi atıkları
- ✓ Ormanların tahrip edilmesi
- ✓ Hızlı ve kontrolsüz nüfus artışı
- ✓ Erozyon ile toprağın yok olması
- ✓ Tarımsal ilaçların bilinçsiz kullanılması
- ✓ Sulak tarım arazilerine evlerin yapılması
- ✓ Küresel ısınma sonucu oluşan iklim değişikliği
- ✓ Aşırı otlatma ile bitki örtüsünün tahrip edilmesi

Yukarıda verilen insan faaliyetleri ve doğal afetler sonucu canlıların yaşam alanları tahrip edilmekte ve canlılar zarar görmektedir. Bunun sonucunda birçok canlı türü yok olmakta veya bu canlıların nesilleri tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.

Ülkemiz, gerek farklı yüzey şekillerine sahip olması ve her mevsimin yaşanması gerekse de üç tarafı denizlerle çevrili olmasından ötürü bünyesinde binlerce canlı türü barındırmaktadır.

Ülkemiz, Avrupa ülkelerine oranla biyoçeşitlilik bakımından oldukça zengindir. Hatta Van kedisi, Ankara kedisi, Kangal köpeği, Türk tazısı, Denizli horozu, Ankara tavşanı, Kazdağı göknarı, Sığla ağacı, Datça hurması, kral eğreltisi, Ankara keçisi gibi bazı canlı türleri sadece Ülkemizde yaşamaktadırlar.

Dünya'da ve Ülkemizde çeşitli sebeplerden ötürü bazı canlı türlerinin nesli tükenmiş bazı canlı türlerinin ise nesli tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

1. Dünyada nesli tükenmiş olan canlılar

- ✓ Moa
- ✓ Dodo
- ✓ Mamut
- ✓ Dinozor
- ✓ Pers kaplanı
- ✓ Çizgili sırtlan
- ✓ Tazmanya kurdu
- ✓ Tazmanya kaplanı

2. Dünyada nesli tükenmekte olan canlılar

- ✓ Panda
- ✓ Penguen
- ✓ Kutup ayısı
- ✓ Kısa gagalı yunus

3. Türkiye'de nesli tükenmiş olan canlılar

- ✓ Kunduz
- ✓ Asya fili
- ✓ Asya aslanı
- ✓ Mersin balığı
- ✓ Kafkas öküzü
- ✓ Anadolu parısı
- ✓ Yakalı toy kuşu
- ✓ Anadolu leoparı

4. Türkiye'de nesli tükenmekte olan bitkiler

- ✓ Salep
- ✓ Süsen
- ✓ Nergis
- ✓ Orkide
- ✓ Çiğdem
- ✓ Ters lale
- ✓ Kardelen
- ✓ Sıklamen
- ✓ Kar çiçeği
- ✓ Göl soğanı

5. Türkiye'de nesli tükenmekte olan hayvanlar

- ✓ Sülün
- ✓ Ceylan
- ✓ Bozayı
- ✓ Alageyik
- ✓ Kelaynak
- ✓ Yaban kedisi
- ✓ Akdeniz foku
- ✓ Tepeli pelikan
- ✓ Yaban koyunu
- ✓ Deniz kaplumbağası
- ✓ Caretta caretta (su kaplumbağası)